

Remissvar – Förändrat producentansvar för elutrustning och nya rapporteringsregler för insamling av elavfall

Till: Klimat- och Näringslivsdepartementet

Handläggare Ludvig Bydén

Stockholm, 16 mars 2026

D.nr. KN2025/02346

Svensk Solenergi är den samlande branschföreningen för Sveriges snabbt växande ekosystem av företag inom solkraft, energilagring, flexibilitetstjänster och smart energistyrning. Tillsammans med våra över 300 medlemsföretag driver vi utvecklingen mot ett hållbart, kostnadseffektivt och robust energisystem.

Inledning

Svensk Solenergi tillstyrker promemorians förslag om förändrat producentansvar för elutrustning och nya rapporteringsregler för insamling av elavfall. Förslagen innebär en nödvändig anpassning till EU-rätten och är viktiga för att förbättra kvaliteten i statistiken och uppföljningen av elavfallsflöden.

I följande avsnitt utvecklar vi ett par synpunkter på hur förslaget kan påverka nuvarande system och hur producentansvaret kan utvecklas för att uppnå bättre efterlevnad.

Producentansvar och äldre solpaneler

Vi ser positivt på att förslaget förtydligar att solcellspaneler som släppts ut på marknaden före den 13 augusti 2012 undantas från producentansvaret, i linje med EU-domstolens avgörande och ändrad EU-rätt. Det är viktigt för rättssäkerheten och förutsägbarheten i regelverket att ansvarsfördelningen är tydlig och inte bygger på retroaktiva krav. Förslaget skapar därmed en tydligare ansvarsfördelning för både producenter och marknadsaktörer.

Samtidigt innebär detta att ansvaret för hantering av äldre solcellsanläggningar i praktiken flyttas till innehavarna, vilket kan omfatta såväl privata fastighetsägare som kommersiella och offentliga aktörer. För dessa aktörer kan det innebära nya kostnader och ett ökat ansvar när anläggningar ska avvecklas. Det understryker behovet av tydlig information och vägledning om hur sådant avfall ska hanteras korrekt, så att äldre anläggningar inte riskerar att bli kvar av osäkerhet kring ansvar eller kostnader.

Orphan-produkter och ansvar för kommersiella aktörer

En fråga som promemorian inte berör, men som är nära kopplad till ovanstående, är förekomsten av så kallade orphan-produkter, dvs. solcellspaneler, batterilager och annan elutrustning som satts på marknaden utan att någon återvinningsavgift har betalats. Detta är i dag ett växande problem inom solpanelssektorn, där aktörer som importerat eller sålt produkter utan att registrera sig hos en producentansvarsorganisation (PRO) lämnar efter sig produkter som ingen tar ekonomiskt ansvar för när de når slutet av sin livslängd.

När producentansvaret nu lyfts bort för pre-2012-paneler och ansvaret formellt övergår till innehavaren, finns det en uppenbar risk att dessa två kategorier sammanblandas i praktiken. En innehavare som inte kan påvisa att återvinningsavgift betalats för sina paneler — oavsett om det beror på att panelerna är pre-2012 eller på att producenten aldrig fullgjort sina skyldigheter — hamnar i samma situation: utan tydlig väg till kostnadsfri hantering.

Vi menar att detta motiverar en tydligare reglering i två avseenden.

För det första bör kommersiella innehavare så som bostadsrättsföreningar, fastighetsbolag och företag som inte kan uppvisa dokumentation om att återvinningsavgift har betalats för sina anläggningar, inte kunna hänvisa till det kommunala systemet eller till PRO:erna (att styrka att köp gjorts av en godkänd producent eller ett ombud bör räcka). Dessa aktörer bör i stället åläggas att själva stå för kostnaderna för omhändertagande, och bör ha ett ansvar att vid avveckling kunna styrka att avgiften är betald. Detta är rimligt inte minst av konkurrensskäl: de aktörer som faktiskt har betalat avgiften ska inte behöva subventionera hanteringen av produkter från aktörer som smitit undan sina skyldigheter.

För det andra bör Naturvårdsverket ges ett tydligare mandat och tillräckliga resurser för att aktivt identifiera och agera mot producenter och importörer som inte är anslutna till ett godkänt producentansvarssystem. Den utökade rapporteringsskyldighet som föreslås i promemorian skapar bättre förutsättningar för att identifiera sådana flöden, men värdet av förbättrad statistik realiserar bara om det finns en effektiv tillsyn kopplad till den.

Sammantaget menar vi att frågan om orphan-produkter behöver hanteras explicit i det fortsatta regelverksarbetet, och att de förslag som nu läggs fram bör ses som ett tillfälle att samtidigt stärka systemets integritet — inte bara dess statistiska täckning.

Praktiska utmaningar med förslaget

I dag hanteras konsumentelavfall i stor utsträckning via producentansvarsorganisationer och kommunala insamlingssystem, där den enskilde konsumenten normalt inte behöver visa när produkten sattes på

marknaden. Förslaget innebär däremot att just tidpunkten när en solpanel släppts ut på marknaden blir avgörande för om producentansvar gäller eller inte. För solpaneler innebär detta en tydlig gräns vid 13 augusti 2012.

I praktiken kan detta bli svårt att tillämpa för konsumenter och fastighetsägare. För många småskaliga anläggningar saknas tyvärr lättillgänglig dokumentation om anläggningen, särskilt när fastigheter har bytt ägare flera gånger. Även om märkning ska finnas på produkterna är det inte säkert att den är kvar, läsbar eller enkel att tolka efter många år i drift. Risken är därför att det uppstår osäkerhet om huruvida en anläggning omfattas av producentansvar eller om innehavaren själv ska stå för kostnaden.

Detta kan i sin tur leda till praktiska problem vid inlämning av avfall, både för konsumenter och för de aktörer som tar emot avfallet. Om det inte går att fastställa ålder på ett enkelt sätt blir det oklart hur avfallet ska klassas och avgiftsbeläggas. Det finns också en risk för olika bedömningar mellan olika mottagare, vilket kan skapa otydlighet, rättsosäkerhet och i förlängningen minskad vilja att lämna in uttjänta solpaneler på rätt sätt.

Volymerna innan 2012 som konstaterat mycket små, och kan rimligtvis hanteras utan stor påverkan på nuvarande system och med schablonmässiga avgifter vid enstaka större leveranser.

Solpaneler och framtida volymer

Utbyggnaden av solenergi innebär att stora volymer solpaneler kommer att nå slutet av sin livslängd under kommande decennier. Redan i dag finns det skäl att planera för dessa flöden. Mot den bakgrunden är det positivt att regelverket förtydligas och att statistiken över elavfall stärks. Det är avgörande att systemet är robust innan de stora volymerna uppstår, inte först när problemen redan är ett faktum.

Vi noterar att promemorian huvudsakligen behandlar frågor om genomförande och rapportering inom det befintliga producentansvarssystemet. Den berör däremot inte vissa mer grundläggande utmaningar i dagens modell för producentansvar för solpaneler. Särskilt problematiskt är svårigheten att hantera ett system där avgifter tas ut förväg för produkter som har mycket lång livslängd, för solpaneler är den ofta 35–40 år eller mer. Vi menar att dessa frågor behöver analyseras närmare i syfte att säkerställa ett mer robust och rättvist producentansvarssystem.

Tillsyn och efterlevnad

Vi bedömer att dagens tillsyn av producentansvaret inte fungerar på ett ändamålsenligt sätt. Efterlevnaden av producentansvaret är ojämn och det finns starka skäl att misstänka att många aktörer i dag inte betalar återvinningsavgift eller på annat sätt fullt ut uppfyller sina skyldigheter. Kostnader för att hantera paneler där ingen återvinningsavgift har betalats riskerar i praktiken att falla på framtida producenter. Dessa producenter har redan betalat avgifter för de produkter de själva satt på marknaden, men kan ändå behöva bidra med

ytterligare medel om finansieringen inte räcker för att ta hand om samtliga uttjänta paneler.

Detta riskerar att snedvrider konkurrensen och undergräver legitimiteten i systemet. Förbättrad rapportering är ett viktigt steg, men behöver kombineras med en mer effektiv och tydlig tillsyn. Det är därför viktigt att Naturvårdsverket får tillräckliga resurser för att bedriva en effektiv kontroll och tillsyn för att kunna följa upp tips om oseriösa aktörer.

Rapportering och statistik

Förslagen om utökad och tydligare rapportering av elavfall är välmotiverade. Tillförlitlig statistik är en förutsättning för att vi i Sverige ska nå uppsatta mål om insamling, och utan ett tillförlitligt underlag blir det svårt att bedöma vilka åtgärder som faktiskt behövs. Att samla in uppgifter från de aktörer som har bäst förutsättningar att rapportera korrekt framstår som rimligt och ändamålsenligt.

Avslutande synpunkter

Sammantaget bedömer vi att förslagen går i rätt riktning. För att uppnå avsedd effekt krävs dock att de följs upp med fungerande tillsyn och kontroll samt att regelverket ses som en del av en långsiktig hantering av kommande stora volymer elavfall, inte minst från solpaneler. Endast då kan systemet bli både trovärdigt och hållbart över tid.

Med vänlig hälsning

Anders Hjärpe

Verkställande direktör, Svensk Solenergi

anders.hjarpe@svensksolenergi.se | +46 72 572 76 96